

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ІНСТИТУТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Ректор РО «ВДНЗ «ТХІ»
 В.С. Синій

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕ 1.1.02 «Історія української культури»

№04 Богослов'я

№ 041 Бакалавр богослов'я.

Розглянуто та схвалено
Вченою радою РО «ВДНЗ «ТХІ»
Протокол № 17/5-6 від 13.05.2019 р.

1. Дані про викладача дисципліни

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Лубенець Юлія Володимирівна
E-mail	liebenutz@gmail.com

2. Анотація дисципліни

Вивчення дисципліни «Історія української культури» спрямоване на ... Навчальна дисципліна «Психологія» належить до нормативних дисциплін.

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 04 Богослов'я	Нормативна	
Загальна кількість годин 90 – д.в. 75 – з.в.	Спеціальність 041 Богослов'я	Рік підготовки	
	Освітня програма Бакалавр богослов'я. Християнське керівництво	2-й	2-й
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3 год	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Лекції	
		24 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		21 год.	6 год.
		Самостійна робота	
45 год.	63 год.		
Вид контролю: екзамен			

4. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Історія української культури» спрямована на ознайомлення студентів з головними етапами розвитку української культури й формування на цій основі цілісної системи знань про роль та місце української культури в світовому культурному просторі, розкриття її складних взаємозв'язків з релігійно-церковним чинником.

Завдання

- Формування у студентської молоді цілісного уявлення про шляхи розвитку української культури, основні етапи її формування;
- Пізнання загальних закономірностей культурної еволюції та їх експлікацій на історичний розвиток української нації;
- Аналіз самобутнього характеру української культури, її тісних взаємозв'язків із європейською та світовою культурою.
- Виховання поваги до творців культури та почуття гордості за багату культурну спадщину, духовні й матеріальні надбання українців;

- Підготовка майбутніх бакалаврів до творчої діяльності в обраній ділянці власного професійного зросту задля мудрого збереження, утвердження та динамічного розвитку національної культури, а також її інтеграції в європейський та загалом світовий культурний простір.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

Інтегральна компетентність	Здатність використовувати отримані знання, уміння й навички для власного особистісного зростання та ефективного лідерського служіння.
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу 2. Здатність до критичного мислення 3. Здатність до самоаналізу 4. Здатність до науково обґрунтованої інтерпретації людських відносин та поведінки 5. Здатність цінувати та поважати унікальність людської особистості 6. Здатність самостійно працювати з літературними джерелами 7. Розуміння природи наукових знань та меж їх застосування в практиці християнського керівництва
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зміст, методологічну та джерельну бази курсу, понятійний апарат; - Головні проблеми українознавчих досліджень в галузі культурології; - Цивілізаційні витоки та культурно-історичну періодизацію української культури; - Сутність феномену української культури як детермінанти суспільної свідомості; - Видове і жанрове різноманіття форм і типів національної культури; - Представників у основних галузях національної літератури і мистецтва; - Основні тенденції розгортання культурних явищ в Україні. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Застосовувати методологічні засади аналізу культурних явищ у повсякденній практиці; - Аналізувати головні напрями досліджень з історії української культури; - Виокремлювати чинники та фактори формування давньої української культури; - Узагальнювати фактологічний матеріал з вивченого предмету.

Міждисциплінарні зв'язки.

Курс „Історія української культури” вивчається після опанування предметів „Історія України”, «Українська мова», «Філософія», «Психологія», «Духовне

формування», «Історія християнства», та передусє вивченню дисциплїн з професійної підготовки: «Шлюб та сім'я», „Принципи християнського керівництва”, „Гомілетика”, „Християнська освіта”, „Християнське консультування”.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Предмет історії української культури та особливості її формування

Тема 1. Предмет і завдання курсу «Історія української культури».

Предмет, завдання та структура курсу «Історія української культури». Наукове визначення поняття «культура». Культура і цивілізація. Основні підходи до вивчення феномену культури у сучасній культурології (еволюціоністський, соціологічний, антропологічний, циклічний та ін.). Духовна та матеріальна культура. Світова та національна культура. Основні функції культури. Проблема періодизації української культури. Культурологічна думка України.

Тема 2. Соціально-політичні та духовно-світоглядні передумови формування української культури.

Матеріальна культура первісної доби (палеоліт, мезоліт, неоліт). Неолітична революція. Мистецтво та релігія первісності (анімізм, фетишизм, тотемізм, магія). Археологічні культури на теренах України. Трипільська культура та її особливості. Культура кіммерійців. Культура скіфської доби. Мистецтво та релігійні вірування сарматів. Культура античних міст-держав на території України. Проблема походження слов'ян. зарубинецька та черняхівська культури. Релігійні вірування та міфологія східних слов'ян.

Тема 3. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.

Проблема становлення державності у східних слов'ян. Культура Київської Русі крізь призму взаємовідносин Схід – Захід (кочовий світ, Візантія, Європа, Близький Схід). Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури. Формування соціальної структури та політичної влади. Церква як рушійна сила культурного розвитку Київської Русі. Загальна характеристика мистецтва Київської Русі (архітектура, літописання, музика, живопис та театр).

Соціально-політичні та культурні особливості Галицько-Волинського князівства. Освіта, наука, архітектура та образотворче мистецтво Галицько-Волинської держави (XII – середина XIV ст.).

Тема 4. Українська культура XIV – середини XVII ст. (Литовсько-польська доба).

Інкорпорація українських земель до складу Литви та Польщі. Соціально-

економічний розвиток України (розвиток міст, торгівля, ремесла, закріпачення селян). Соціальна структура населення України XIV – XVII ст. (шляхта, селяни, міщани, духовенство). Поява козацтва та його значення для розвитку української культури. Поширення гуманістичних та реформаційних ідей в Україні. Розвиток освіти та книгодрукування. Релігійні процеси в Україні в умовах протистояння Заходу та Сходу (боротьба за Київську митрополію, рух братств, Берестейська унія, відновлення та реформування православ'я Петром Могилою). Полемічна література. Становлення української культури XIV – середини XVII ст. як синтез здобутків візантійської та західноєвропейської культур (архітектура, образотворче мистецтво, музика та театр).

Тема 5. Культура українського бароко.

Становище українських земель у середині XVII – XVIII ст. Втрата автономії України в умовах політики централізації Російської імперії. Початок інтеграції української козацької старшини та духовенства у соціально-політичне та духовне життя Російської імперії. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво. Формування ідеологеми «Київ – другий Єрусалим» та її значення для розвитку національної та релігійної самосвідомості. Київський культурний центр. Розвиток історичної самосвідомості. Особливості українського бароко (архітектура, література, музика, театр). Григорій Сковорода – останній геній Старої України.

Модуль 2. Українська культура XIX – початку XXI ст.

Тема 6. Національне відродження в Україні (кінець XVIII – середина XIX ст.).

Причини, передумови та періодизація українського національного відродження. Вплив ідей романтизму на українську культуру. Слобожанщина – центр національного відродження України. «Історія Русів». «Енеїда» І. Котляревського. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. «Руська трійця». Процес націоналізації української греко-католицької церкви. Кирило-Мефодіївське товариство та ідея єдності слов'янських народів. Тарас Шевченко – ідеолог модерної України.

Тема 7. Українська культура другої половини XIX - початку XX ст.

Реформи 1860-1870-х років у Російській імперії та їх вплив на соціально-економічний та політичний розвиток України. Промисловий переворот, урбанізація та початок руйнування традиційного села. Зародження націоналізму. Громадівський рух. Галичина – український П'ємонт. Роль Івана Франка у національно-культурному русі. Михайло Грушевський і його роль у розвитку української національної культури. Вплив реалізму на розвиток українського мистецтва (література, театр, музика, живопис). Традиція та «модерн» в українській культурі кінця XIX – початку XX ст.

Тема 8. Українська культура радянської доби.

Лютнева революція в Петрограді та спалах національно-політичного відродження в Україні. Центральна Рада. Боротьба за незалежність України. Процес зростання національної свідомості «із селян до нації». Формування ідеї соборної України. Культурний рух періоду Центральної Ради. Формування української національної школи. Національно-культурна політика Гетьманату. Створення української вищої школи. Українська Академія Наук. Д. Багалій, А. Кримський, Ст. Смоль-Стоцький, В. Вернадський, М. Туган-Барановський. Видавнича справа. Преса. Театр. Автокефалія Української православної церкви. Політика «українізації» та її вплив на українську культуру 20-30-х років ХХ ст. Розвиток освіти та ліквідація неписьменності. Літературний процес та М. Хвильовий. Український театр Леся Курбаса. Сталінський терор та його наслідки для української культури. Культурні орієнтації українського націоналізму. Розвиток культури України під час Другої світової. Шестидесятники. Рух дисидентів та боротьба за національну культуру. Вплив реалізації політики «перебудови» на українську культуру.

Тема 9. Культура незалежної України.

Риси нової соціокультурної дійсності. Проблема типології української національної культури. Фактори зростання національної та культурної самосвідомості.

Перспективи розвитку української культури у сучасних умовах. Українська культура у ситуації постмодернізму (література, образотворче мистецтво, театр, кіно, музика). Специфічні риси українського постмодерну. Проблеми розвитку української культури у контексті глобалізації та ідеології глобалізму. Секуляризаційні процеси і їх вплив на українську культуру. Українська церква і релігія у ситуації постмодернізму. Культура української діаспори кінця ХХ – початку ХХІ ст.

6. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усь ого	У тому числі				Інд завд (за навчн)	усь ого	У тому числі				Інд завд (за навчн)
л		с	п	Сам роб	л			с	п	Сам роб		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1 0	1 1	1 2	13
Модуль 1. Предмет історії української культури та особливості її формування												
Тема 1. Предмет і завдання курсу	4	-	2	-	2	-	4	-	2	-	2	-

«Історія української культури»													
Тема 2. Соціально-політичні та духовно-світоглядні передумови формування української культури	4	2	2	-	-	-	4	2	-	-	2	-	-
Тема 3. Культуротворче значення християнізації Київської Русі	8	-	3	-	1	4	4	1	1	-	2	-	-
Тема 4. Культура Київської Русі	6	2	2	-	2	-	4	-	-	-	4	-	-
Тема 5. Вплив Візантії на культуру України	8	2	-	-	2	4	6	-	-	-	6	-	-
Тема 6. Культура України – Русі періоду феодальної роздробленості	6	2	2	-	2	-	4	1	1	-	2	-	-
Тема 7. Українська культура XIV – середини XVII ст. (Литовсько-польська доба)	4	2	-	-	2	-	4	1	1	-	2	-	-
Тема 8. Українська культура козацької доби	8	-	2	-	2	4	6	-	-	-	6	-	-
Тема 9. Культура українського бароко	4	2	-	-	2	-	4	1	1	-	-	-	-
Модуль 2. Українська культура XIX – початку XXI ст.													
Тема 10. Національне відродження в Україні	8	2	-	-	2	4	6	-	-	-	6	-	-
Тема 11. Українська культура XIX – початку XX ст.	6	2	2	-	2	-	6	-	-	-	6	-	-
Тема 12. Українська культура радянської доби	6	2	2	-	2	-	6	-	-	-	6	-	-
Тема 13. Культура незалежної України	6	2	-	-	2	-	6	-	-	-	6	-	-
Тема 14. Українська культура в ситуації подолання наслідків тоталітаризму	6	2	2	-	2	-	5	-	-	-	5	-	-
Тема 15. Культуротворча діяльність української діаспори	6	2	2	-	2	-	6	-	-	-	6	-	-
Усього годин	90	24	21	-	28	16	75	6	6	-	63	-	-

7. Темі лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	Предмет і завдання курсу «Історія української культури»	2	
2	Соціально-політичні та духовно-світоглядні передумови формування української культури	2	
3	Культуротворче значення християнізації Київської Русі	2	
4	Культура Київської Русі	2	
5	Вплив Візантії на культуру України	2	
6	Культура України – Русі періоду феодальної роздробленості	2	

7	Українська культура XIV – середини XVII ст. (Литовсько-польська доба)	2	
8	Українська культура козацької доби	2	
9	Культура українського бароко	2	
10	Національне відродження в Україні.	2	
11	Українська культура XIX – початку XX ст.	2	
12	Українська культура радянської доби	2	
13	Культура незалежної України	2	
14	Українська культура в ситуації подолання наслідків тоталітаризму	2	
15	Культуротворча діяльність української діаспори	2	
	Разом	30	6

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	Соціально-політичні та духовно-світоглядні передумови формування української культури	2	
2	Культура Київської Русі	2	
3	Культура України-Русі періоду феодальної роздрібненості	2	
4	Українська культура козацької доби (друга половина XVII – кінець XVIII ст.).	2	
5	Українська культура XIX – початку XX ст.	2	
6	Українська культура радянської доби (початок 1920-х – 1991-й рр.).	2	
7	Українська культура в ситуації подолання наслідків тоталітаризму (1990-ті – початковий період XXI ст.).	2	
8	Культуротворча діяльність української діаспори.	2	
	Разом	16	6

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	Предмет і завдання курсу «Історія української культури»	2	
2	Соціально-політичні та духовно-світоглядні передумови формування української культури	-	
3	Культуротворче значення християнізації Київської Русі	2/4*	
4	Культура Київської Русі	2	
5	Впливи Візантії на культуру України	2/4*	
6	Культура України – Русі періоду феодальної роздрібненості	2	
7	Українська культура XIV – середини XVII ст. (Литовсько-польська доба)	2	
8	Українська культура козацької доби	2/4*	
9	Культура українського бароко	2	

10	Національне відродження в Україні.	2/4*	
11	Українська культура XIX – початку XX ст.	2	
12	Українська культура радянської доби	2	
13	Культура незалежної України	2	
14	Українська культура в ситуації подолання наслідків тоталітаризму	2	
15	Культуротворча діяльність української діаспори	2	
	Разом	28/16*	63

Примітка (*): через ризику вказані години індивідуальних завдань.

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальним завданням з курсу «Історія української культури» є самостійне опрацювання чотирьох ключових тем, визначених у структурі курсу. Результат опрацювання матеріалу із теми оформлюється письмово у вигляді конспекту. Терміни виконання завдання і порядок контролю знань визначаються викладачем. За виконання окремого індивідуального завдання роботи може бути нараховано максимум 5 балів, у тому числі: перевірка готовності конспекту і вказівки викладача щодо виправлення недоліків – 2 бали; усне опитування задля визначення рівня і якості знань – 3 бали. В оцінюванні знань обов'язково враховується прагнення студента до пошуку додаткових джерел і намагання вияснити роль отриманої інформації з опрацьованої теми у створенні цілісної концепції історичного розвитку української культури у зв'язку з його загально визнаною періодизацією.

11. Види контролю і система накопичення балів

	Види контрольного заходу	Кількість контрольн. заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Виступ на семінарському занятті	5	0-5	0-25
2	Участь у дискусії на семінарському занятті	5	0-1	0-5
3	Перевірка готовності індивідуального завдання	4	0-2	8
3	Контроль виконання індивідуального завдання (усно)	4	0-3	12
4	Контрольне тестування за вивченим матеріалом 1 та 2 модулів (письмово)	1	0-10	10
5	Перевірка конспектів	8	0-2	16
6	Екзамен (усно)	1	0-24	24
	Разом			100

12. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою / National grade		Мін. бал / Min. marks	Макс. бал/ Max. marks	Шкала ECTS / ECTS grade
недиференційована шкала / undifferentiated grade	диференційована шкала / differentiated grade			
Зараховано / Passed	Відмінно /Excellent	90	100	A
	Добре / Good	82	89	B
		74	81	C
	Задовільно / Satisfactory	64	73	D
60		63	E	

Не зараховано / Fail	Незадовільно / Fail	35	59	Fx
		0	34	F

13. Плани семінарських занять

Семінар 1

Тема: Соціально-політичні та духовно-світоглядні передумови формування української культури.

1. Періодизація історичного розвитку української культури.
2. Етнокультурні проблеми походження українського народу.
3. Матеріальна та духовна культура передслов'янського населення України:
 - а) первісна епоха: палеоліт, мезоліт, неоліт;
 - б) трипільська культура;
 - в) культура епохи раннього залізного віку: кіммерійці, скіфи, сармати.
4. Стародавня культура східних слов'ян:
 - а) особливості і джерела вивчення культури стародавніх слов'ян;
 - б) зарубинецька і черняхівська культури;
 - в) релігійні вірування та міфологія східнослов'янських племен.

Запитання для самоконтролю

1. Чи можна чітко виокремити і назвати основні періоди в історії української культури?
2. З якої доби людської цивілізації розпочинається становлення і розвиток української культури?
3. Які археологічні культури на території України досліджені науковцями?
4. Як можна в цілому охарактеризувати трипільську культуру у її відношенні до культури української?
5. Яку роль в генезі української культури відіграли кіммерійці, скіфи та сармати?
6. Що дало об'єднання східнослов'янських племен у єдину державу для розвитку української культури?
7. Що українській культурологічній науці відомо про вірування і міфологію східнослов'янських племен в дохристиянський період?

Основна література

8. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртіся та В. Мельника. – Львів, 2005.
9. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.

10. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
11. Історія української та зарубіжної ккультури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
12. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
13. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

Додаткова література

1. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
2. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
3. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.
4. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балушок В.Г. - К., 2003.
5. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
6. Грушевський Михайло. З історії релігійної думки на Україні. – К., 1992.
7. Іларіон, митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1991.

Семінар 2

Тема: Культура Київської Русі.

1. Особливості культури Київської Русі дохристиянського періоду:
 - а) природа і людина;
 - б) міфологія дохристиянського періоду;
 - в) усна народна творчість.
2. Особливості християнізації Київської Русі. Роль Кирила та Мефодія в історії українського християнства.
3. Християнізація Київської Русі і духовна культура східних слов'ян:
 - а) мислителі Київської Русі;
 - б) освіта і наука;
 - в) архітектура;
 - г) образотворче мистецтво – іконопис, фреска, мозаїка, книжкова мініатюра;
 - д) театральне, пісенне і музичне мистецтво;
 - є) ювелірне мистецтво, ткацтво, килимарство та вишивка.

4. Значення християнізації Київської Русі в розвитку української культури.

Запитання для самоконтролю

1. Які особливості культури Київської Русі дохристиянського періоду?
2. Що таке язичництво?
3. Що принципово нового принесло прийняття християнства в культуру Київської Русі?
4. Назвіть видатних мислителів Київської Русі та їх твори.
5. Чи стала перекладна література першоджерелом для процесів становлення і розвитку оригінальної літератури Київської Русі?
6. Дайте загальну характеристику основних жанрів образотворчого мистецтва Київської Русі?
7. Що становлять собою мозаїки та фрески? Чи можна їх віднести до оригінального вітчизняного мистецтва?
8. Які види прикладного мистецтва набули високого розвитку та поширення на Русі?
9. Що можна сказати про значення Візантії для культури Київської Русі? Чому на Русі Константинополь називали “Царгородом”, а Візантію у цілому “майстернею краси”?

Основна література

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртіся та В. Мельника. – Львів, 2005.
2. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
3. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
4. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
5. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
6. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

Додаткова література

1. Замалеев А.Ф., Зоц В.А. Мыслители Киевской Руси. – К., 1987.
2. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
3. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.

4. Кравич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.
5. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балусок В.Г. - К., 2003.
6. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
7. Грушевський Михайло. З історії релігійної думки на Україні. – К., 1992.
8. Українські замовляння. Упорядник Москаленко М.Н. – К., 1993.
9. Огієнко І.І. Українська церква. – К., 1993.

Семінар 3

Тема: Культура України-Русі періоду феодальної роздрібненості.

1. Соціально-політична і культурна ситуація в Галичині та на Волині в XII – XIII століттях.
2. Культурні традиції українського Ренесансу (XV – перша половина XVII ст.):
 - а) ранній гуманізм в Україні;
 - б) діяльність культурно-освітніх осередків;
 - в) братський рух і полемічна література;
 - г) мистецтво: архітектура і живопис, музика і театр.
3. Соціально-політична і культурна ситуація в польсько-литовську добу.
4. Освіта і книгодрукування в XIV – XVII ст.

Запитання для самоконтролю

1. Дайте характеристику культурної та соціально-політичної ситуації у Галицько-Волинському князівстві XII-XIII ст.?
2. Які основні осередки культури Галицько-Волинського князівства?
3. Що можна сказати про роль стольних міст, церкви і двору в розвитку культури населення Галичини та Волині в добу середньовіччя?
4. Розвиток книжної справи в Галицько-Волинському князівстві: особливості літописної, перекладної та оригінальної літератури.
5. Особливості архітектури, живопису і художніх ремесел у Галицько-Волинському князівстві.
6. Яке значення культурних зв'язків Галицько-Волинського князівства з іншими землями України-Русі та європейськими державами?
7. Специфіка соціально-політичної і культурної ситуації в польсько-литовську добу.

8. Розвиток освітянської справи в польсько-литовську добу.
9. Характерні особливості літературного і видавничого процесу в українських землях за часів феодальної роздробленості.

Основна література

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
2. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
3. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
4. Історія української та зарубіжної ккультури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
5. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
6. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 2001.

Додаткова література

1. Українська культура: Лекції / За ред. Дмитра Антоновича. – К., 1993.
2. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К., 1993.
3. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
4. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.
5. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С. - К., 2003.
6. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
7. Грушевський М. Культурно-національний рух на Україні в XVI – XVII віці. – К., 1912.
8. Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Я.М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI – поч. XVII ст.). – К., 1990.
9. Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI – XVIII ст. – К., 1996.
- 10.Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X – поч. XX ст.): Нариси. – К., 1991.

Семінар 4.

**Тема: Українська культура козацької доби
(друга половина XVII – кінець XVIII ст.).**

1. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво.
2. Специфіка національного варіанту бароко в літературі, театрі і музиці.
3. Еволюція образотворчого мистецтва.
4. Барокова архітектура.

Запитання для самоконтролю

1. Які особливості козацтва визначили його роль у культурній розбудові України XVII ст.?
2. Що значить для української ментальності поняття “козак” стосовно оцінки людської особистості?
3. Хто із козацької старшини взявся першим опікувати культурні потреби суспільства?
4. У чому суть феномену козацької культури?
5. Нові процеси в духовному житті: реформування церкви та освіти, розвиток науки.
6. У чому полягала реформа церкви та освіти в XVII ст.?
7. Якою була роль Петра Могили у відновленні культурних пам’яток ?
8. Дайте характеристику стилю бароко.
9. Назвіть основні види театральних вистав цієї доби.
10. Яка національна специфіка іконопису XVII – XVIII ст.?
11. Які особливості характерні для портретного живопису цієї доби?
12. Що означало національну своєрідність дерев’яних і кам’яних (“козацьких”) храмів XVII ст.?
13. Назвіть основні барокові архітектурні ансамблі XVIII століття.

Основна література

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
2. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
3. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
4. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
5. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
6. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. – К., 2001.

Додаткова література

1. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К., 1993.
2. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
3. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч. – Львів 2004.
4. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балушок В.Г. – К., 2003.
5. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
6. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. – К., 1994.
7. Макаров А.М. Світло українського бароко. – К., 1994.
8. Шевчук В. Козацька держава. – К., 1996.
9. Українське бароко та європейський контекст. Архітектура, образотворче мистецтво, театр і музика. – К., 1991.

Семінар 5

Тема: Українська культура ХІХ – початку ХХ ст.

1. Формування української національної самосвідомості.
2. Генезис та періодизація національно-культурного відродження в Україні:
 - а) дворянський період національно-культурного відродження та його особливості;
 - б) народницький період національно-культурного відродження;
 - в) модерністський період національно-культурного відродження та його характерні риси.
3. Розвиток науки і філософії.
4. Літературний процес другої половини ХІХ ст.
5. Образотворче мистецтво, музика, театр.

Запитання для самоконтролю

1. Що означає поняття «національна самосвідомість»?
2. Яких визначних діячів української науки ХІХ ст. ви знаєте?
3. Які є підстави вважати Тараса Шевченка засновником сучасної культури українського народу?
4. Охарактеризуйте здобутки української суспільної думки ХІХ ст.
5. Які художньо-естетичні напрямки характерні для мистецтва і літератури цього періоду?
6. Як можна сформулювати парадигму української культури кінця ХІХ –

початку XX ст.?

7. Яким є ідеал людини в художній культурі України кінця XIX – початку XX ст.?

8. Охарактеризуйте основні стилі та напрямки літератури і мистецтва в Україні на початку XX ст.

9. У чому виявилось входження української культури зазначеного періоду в загальноєвропейський контекст?

Основна література

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртіся та В. Мельника. – Львів, 2005.

2. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.

3. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.

4. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.

5. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

Додаткова література

1. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.

2. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.

3. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.

4. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балушок В.Г. - К., 2003.

5. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.

6. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. К., 1994.

7. Забужко О.С. Філософія української ідеї. – К., 1993.

8. Лобановський Б.Б., Говдя П.І. Українське мистецтво другої половини XIX ст. – поч. XX ст. – К., 1989.

9. Шпорлюк Р. Українське національне відродження в контексті європейської історії кінця XVIII – початку XIX ст. // Україна. Наука. Культура. – К., 1991. – Вип. 25.

10. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX-

Семинар 6

Тема: Українська культура радянської доби (початок 1920-х – 1991-й рр.).

1. Культура як умова відродження нації в українській естетичній традиції кінця XIX – початку XX століть.
2. Національно-культурне піднесення 1920-х років.
3. Література і театр на тлі нових національних та соціальних реалій.
4. Розвиток науки і філософії.
5. Український мистецький авангард та його доля.
6. Українська культурна парадигма II половини XX століття. Феномен шістдесятництва.

Запитання для самоконтролю

1. Які взаємозв'язки української культури з авангардним пошуком у світі мистецтва?
2. У чому виявилась національна своєрідність української культури зазначеного періоду?
3. Які фактори (соціальні, національні) зумовили український культурний ренесанс?
4. Простежте зв'язок між політикою українізації і станом освіти у 1920-ті роки.
5. Якою була доля українських університетів у перше пореволюційне десятиріччя?
6. Основні літературні течії 1920-х років в Україні та їх представники.
7. Які новаторські риси характерні для театру “Березіль”?
8. Яка з авангардних течій найбільш плідно виявила себе в українському живопису?
9. Що характерне для школи “бойчукістів”?
10. Що визначило світовий авторитет скульптора О.Архипенка?
11. Шістдесятники і їх вплив на розвій української культури в другій половині XX ст.

Основна література

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
2. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.

3. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
4. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
5. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
6. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

Додаткова література

1. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
2. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
3. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.
4. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балушок В.Г. - К., 2003.
5. Історія світової та української культури. Підручник. /В.А.Гречко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
6. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. К., 1994.
7. Українська культура / За ред. Д. Антоновича. – К., 1993.
8. Історія української радянської музики: Навч. посіб. – К., 1990.
9. Касьянов Г. Українська інтелігенція в русі опору 1960 – 80-х років. – К., 1995.
10. Хвильовий М. Україна чи Малоросія // Твори: У 2 т. – К., 1991. – Т. 2.

Семінар 7

Тема: Українська культура в ситуації подолання наслідків тоталітаризму (1990-ті – початковий період ХХІ ст.).

1. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси.
2. Національна культура в умовах зростання національно-культурної ідентичності.
3. Релігія і церква як важливі чинники розвитку національної культури в незалежній Україні.
4. Україна між Сходом і Заходом: перспективи розвитку національної культури України у ХХІ ст.

Запитання для самоконтролю

1. Які здобутки і втрати української культури в другій половині ХХ століття?

2. Дайте характеристику новій соціально-культурній ситуації в період так званої перебудови, її специфічним особливостям.
3. Визначте основні риси нової соціально-культурної ситуації в Україні в сучасних умовах.
4. Яку роль відіграють церква та релігія в культурному житті незалежної України?
5. Які перспективи розвитку української культури в сучасних умовах?
6. Що свідчить про зростання національної культурної самосвідомості і які її основні фактори?
7. Які перспективи цивілізаційного розвитку України? Дайте прогностичну оцінку з точки зору геополітичної ситуації Схід – Захід.

Основна література

1. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртіся та В. Мельника. – Львів, 2005.
2. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
3. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
4. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.
5. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
6. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

Додаткова література

1. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
2. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К., 1993.
3. Кравич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч.- Львів 2004.
4. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балусок В.Г. - К., 2003.
5. Історія світової та української культури. Підруч. / В.А.Греченко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
6. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. К., 1994.
7. Українська культура / За ред. Д. Антоновича. – К., 1993.

8. Грушевський М.С. На порозі нової України // Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991.
9. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. – У 2-х томах. – К., 1994.
10. Культурна політика України. – К., 1995.
11. Основні напрями розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян України // Додаток до газети “Урядовий кур’єр”. – 1999. – 6 травня.

Семінар 8

Тема: Культуротворча діяльність української діаспори.

1. Основні причини української еміграції в західні країни світу у ХХ ст. і проблема збереження її культурної ідентичності.
2. Головні осередки української культури за кордоном:
 - а) Культурницько-освітня діяльність вищих навчальних закладів української діаспори у Чехії, Польщі та Німеччині;
 - б) українське історико-філологічне товариство та товариство прихильників книги у Празі;
 - в) культурницьке значення Музею Визвольної Боротьби України у Празі.
3. Релігійно-церковне життя української діаспори як важливий чинник самозбереження і розвитку національної культури
4. Видатні митці і філософи української діаспори.
5. Внесок представників української діаспори США та Канади у справу збереження і розвитку української культури.

Запитання для самоконтролю

1. Які основні етапи і причини кожного з них еміграції українців за кордон у ХХ ст.?
2. Головні осередки української освіти і науки у Західній Європі та США і їх культуротворча діяльність.
3. Назвіть діячів українського філологічного товариства у Празі.
4. Яке значення для збереження української національної ідентичності відігравали українські Церкви за кордоном?
5. Хто такий Іван Мірчук і який його внесок в розвиток української філософії в умовах еміграції?
6. Назвіть 7 – 10 відомих поетів і письменників з української діаспори.
7. Які найбільш відомі жіночі організації української діаспори ви знаєте і який їх внесок у процес збереження етнонаціональної ідентичності?

8. Який внесок в розробку теорії української ментальності зробив О. Кульчицький?

9. Хто такий Іван Огієнко (митрополит Іларіон)?

10. Чи відомі вам такі постаті як Квітка Цісик, Сергій Лифар, Олександр Кошиць? Чому ними може пишатися Україна?

11. Який культурний внесок української діаспори в часи перебудови та становлення незалежності?

12. Як в цілому можна оцінити художню культуру української діаспори за жанровим різноманіттям і рівнем виконання?

Основна література

1. Енциклопедія Української діаспори. – Київ – Нью-Йорк – Чикаго – Мельбурн, 2005. – Т.4 (Австралія – Азія – Африка).

2. Зарубіжні Українці /С.Ю.Лазебник (кер. авт. 3-35 кол.), Л.О.Лещенко, Ю.І.Макар та ін. – К.: Вид-во “Україна”, 2001.

3. Захарченко Г. Культурологія: Навч. посіб. – О.: Одеський державний медуніверситет, 2007. – 240с.

4. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К., 2000.

5. Качкан В.А. Українське народознавство в іменах. – К.: Либідь, 1994.

6. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. – К.: ЦУЛ, 2002. – 508 с.

7. Культурологія: теорія та історія культури: Навчальний посібник / За ред. І.І. Тюрменко. –К.: Центр навчальної літератури, 2004.– 368 с.

8. Матвієнко Л. Культурологія: навч. посібник. – К.: КНТЕУ, 2007. –285с.

9. Мулик-Луцик Ю. Історія Української Греко-Православної Церкви в Канаді в 6-ти томах. Т. 6. – Вінніпег: “Екклесія”, 1992. – 647 с.

10. Подольська Є. Культурологія: Навчальний посібник. Вид. 2-е, перероб. та доп. –К.: Центр навчальної літератури, 2005. –390 с.

11. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.

12. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993. – 550 с.

13. Українська душа / Відп. ред. Вікторія Храмова. – К.: МП “Фенікс”, 1992. – 128 с.

14. Шевнюк О. Культурологія: Навчальний посібник/ Олена Шевнюк, –К.: Знання-Прес, 2004. –353с.

15. Шейко В.М., ТишевськаЛ.Г. Історія української художньої культури. – Харків,

1999.

Додаткова література

1. Воропай Олекса. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. У 2-х томах. Т. 1. – Мюнхен: Українське видавництво, 1958. – 450 с. (Т. 2. – 436 с.).
2. Воропай Олекса. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. У 2-х томах. Т. 2. – Мюнхен: Українське видавництво, 1958. – 436 с.).
3. Грушевський М.С. На порозі нової України // Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991.
4. Історія світової та української культури. Підруч. / В.А.Греченко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К., 2002.
5. Історія української культури / За ред. І. Крип'якевича. К., 1994.
6. Історія української культури у 5 т. / Александрович В.С., Балусок В.Г. - К., 2003.
7. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
8. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. – У 2-х томах. – К., 1994.
9. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993 с.
10. Українська культура / За ред. Д. Антоновича. – К., 1993.
11. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
12. Електронний ресурс:
 - i. http://allreferat.com.ua/uk/mustectvo_kylytyrologiya_arhitektyra/referat/68/page/4

14. Екзаменаційні питання

1. «Історія української культури» як наукова та навчальна дисципліна: предмет і завдання курсу.
2. Поняття національної культури, її особливості та місце у світовій культурі.
3. Проблема періодизації історії української культури у світлі цивілізаційних впливів.
4. Місце української національної культури в світовому та європейському цивілізаційному процесах.
5. Антична культурна спадщина та християнська духовна парадигма як найважливіші підвалини європейськості української культури.
6. Література доби Київської Русі: «Слово о полку Ігоревім», «Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона, «Повчання Володимира Мономаха».
7. Культура населення України періоду первісності.

8. Археологічні культури на теренах України: трипільська, зарубинецька та черняхівська культури.
9. Культура кочового світу на теренах України: кіммерійці скіфи, сармати та ін.
10. Духовна і матеріальна культура античних міст Північного Причорномор'я.
11. Культура стародавніх слов'ян. Язичницькі вірування.
12. Політичний та соціально-економічний устрій Київської Русі.
13. Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури.
14. Розвиток освіти і шкільництва, писемності і літератури Київської Русі.
15. Архітектура та образотворче мистецтво в Київській Русі.
16. Наукові знання та філософська думка періоду Київської Русі.
17. Культура Київської Русі крізь призму взаємовідносин Схід - Захід (кочовий світ, Візантія, Європа, Близький Схід).
18. Монастирі і Лаври як центри української релігійної духовності.
19. Культура Галицько-Волинського князівства: літописання, архітектура, живопис, музика.
20. Впливи Візантії на культуру України.
21. Народні знання, світоглядні уявлення, вірування та мораль українців.
22. Давньоруське літописання: «Повість минулих літ», Київський літопис, Галицько-Волинський літопис.
23. Козацьке літописання: «Літопис Самійла Величка», «Густинський літопис», «Літопис Григорія Граб'янки».
24. Вплив Ренесансу, Реформації та Контрреформації на розвиток української культури.
25. Звичаї, обряди та побут українців. Українське національне вбрання: регіональні особливості.
26. Народна архітектура в Україні: поселення, житло, дерев'яна церковна архітектура.
27. Братства та їх роль у розвитку української культури.
28. Львівський, Харківський, Київський, Одеський університети як освітньо-наукові центри України.
29. Острозька та Києво-Могилянська академії, їх місце та роль в історії України.
30. Українська кам'яна церковна архітектура: собори Київської Русі, середньовічні храми.
31. Український іконопис X-XX ст.
32. Українська міфологія та фольклор.
33. Зародження та становлення українського театрального мистецтва. Вертеп.

34. Сучасне українське театральне мистецтво: драматургія, театр, режисура. Херсон театральний.
35. Початки українського книгодрукування та мистецтво оформлення книги.
36. Українська культура і літературний процес в добу тоталітаризму (1921-1991 рр.).
37. Українська культурологічна думка ХХ ст.: Д.Антонович, І.Огієнко, Є.Маланюк, М.Хвильовий, М.Попович, С.Кримський.
38. Романтизм і реалізм в українській літературі ХІХ ст.: творчість «Руської трійці», Г.Квітки-Основ'яненка, П.Гулака-Артемовського.
39. Сучасний український літературний процес: творчість Ю.Андруховича, М.Матіос, О.Забужко.
40. Українське кіно: творчість О.Довженка, С.Параджанова, Ю.Іллєнка.
41. Місце і роль Тараса Шевченка і Лесі Українки в духовній культурі України.
42. Політика українізації і літературний процес 20-30-х рр. ХХ ст. в радянській Україні.
43. Український театр 20-30-их рр. ХХ ст.: Лесь Курбас, Микола Куліш.
44. Зародження, становлення та розвиток українського професійного театру: творчість І.Карпенка-Карого, І.Тобілевича, П. Саксаганського, М.Садовського, М.Заньковецької.
45. Особливості становлення та розвитку українського музичного мистецтва кінця ХVІІІ ст.: творчість М.Березовського, Д.Бортнянського, А.Веделя.
46. Національна музична культура України у ХІХ – на поч. ХХ ст.: творчість С.Гулака-Артемовського, М.Лисенка, К.Стеценка, М.Леонтовича, О.Кошиця.
47. Українська архітектура і скульптура: творчість Г.Пінзеля, О.Архипенка, І.Кавалерідзе, Григоровича-Барського, В.Кричевського, І.Левинського.
48. Українське образотворче мистецтво: на прикладі творчості М.Тимченко, І.Труша, О.Новаківського, Т.Яблонської, М.Приймаченко, К.Білокур.
49. Роль творчої інтелігенції у становленні української національної культури: на прикладі О.Гончара, М.Вінграновського, І.Миколайчука, Б.Ступки.
50. Українська обрядовість: Новорічно-Різдвяний цикл. Великодній цикл.
51. Українське музичне виконавське мистецтво ХХ ст.: Соломія Крушельницька, Іван Козловський, Ніна Матвієнко.
52. Українська вишивка: зародження, регіональні особливості та авторська виконавська техніка. Дмитро Блажейовський.
53. Значення української естради у розвитку національного музичного мистецтва кінця ХХ – поч. ХХІ ст.: творчість В.Івасюка, І.Білозіра, Т.Петриненка, О.Скрипки.

54. Впливи Литви та Польщі на українську культуру.
55. Поява козацтва та його значення для розвитку української культури.
56. Релігійні процеси в Україні в умовах протистояння Заходу та Сходу (XIV - середина XVII ст.).
57. Постать Петра Могили в релігійному та культурному житті України.
58. Розвиток освіти, книгодрукування, книгописання (XIV – середина XVII ст.).
59. Ідейні та соціально-політичні причини Берестейської унії 1596 року та її наслідки в царині розвитку української культури.
60. Архітектура та образотворче мистецтво (XIV - середина XVII ст.).
61. Музика та театр (XIV - середина XVII ст.).
62. Розвиток освіти та науки в Україні (XVII - XVIII ст.). Києво-Могилянська академія.
63. Підпорядкування УПЦ Московському Патріархату у 1686 році та його наслідки для подальшого розвитку духовної культури України.
64. Роль українських культурних діячів у розвитку російської культури.
65. Загальна характеристика Просвітництва. Реалізація основних положень Просвітництва в Україні.
66. Передумови та причини розвитку бароко в Україні. Особливості українського бароко.
67. Рококо і класицизм в українському мистецтві.
68. Втілення ідей романтизму в літературі, музиці, живопису.
69. Причини, генезис та загальна характеристика трьох етапів українського національного відродження.
70. Значення Слобожанської України для розвитку української культури першої половини XIX ст. «Енеїда» І.Котляревського.
71. Розробка ідеї самобутнього розвитку української культури представниками Кирило-Мефодіївське товариства.
72. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. «Руська трійця».
73. Українська література і мистецтво доби реалізму.
74. Реформи 1860-1870-х років в Російській імперії та їх вплив на соціально-економічний та політичний розвиток України.
75. Громадівський рух. Утиски української культури в Російській імперії (II пол. XIX ст.).
76. Ідейні витоки українського модернізму. Модернізм в літературі і театрі.
77. Культурний рух періоду Центральної Ради. Національно-культурна політика

Гетьманату.

78. Митрополит Андрей Шептицький – визначний український церковний діяч і меценат.
79. Політика «українізації»: причини, форми, зміст та наслідки. Літературний процес в Україні (20-30-ті рр. ХХ ст.).
80. Релігійно-церковні процеси за часів політики “українізації” (1923-33 роки). Рух за незалежність УПЦ (УАПЦ).
81. Особливості розвитку української художньої культури в першій половині ХХ ст. Авангардизм і соцреалізм в Україні.
82. Сталінський терор та його наслідки для української культури. Розстріляне відродження».
83. Період «відлиги» в СРСР і її вплив на літературу та мистецтво України.
84. Хрущовська політика “войовничого атеїзму” та її руйнівні наслідки в царині релігійно-церковної культури.
85. Політика русифікації та дисидентський рух. Шестидесятники.
86. Публіцистична і літературна творчість шістдесятників: Л.Костенко, В.Симоненко, В.Стус.
87. Основні тенденції розвитку українського мистецтва в 70-80-х роках ХХ ст.
88. Історія культурних взаємовпливів та взаємовідносин України та Росії.
89. Релігійно-церковне життя в незалежній Україні і його вплив на загальний стан духовної культури.
90. Українська діаспора та її роль у збереженні і примноженні здобутків української культури.

15. Література до курсу

Основна

1. Історія світової та української культури. Підручник. / В.А.Греченко, І.В.Чорний, В.А. Кушнерук, В.А.Режко – К.: Літера, 2002. – 463 с.
2. Історія української культури: Побут, письменство, мистецтво, театр, музика / За заг. ред. І.Крип'якевича. – К.: Либідь, 1994. – 651 с.
3. Історія української культури у 5 т. Т.2. Українська культура ХІІІ – першої половини ХУІІІ століть. Александрович В.С., Балущок В.Г., Боянівська М.Б. – К.: Наукова думка, 2001. – 846 с.
4. Історія української культури у 5 т. Т.3. Українська культура другої половини ХVІІ – ХVІІІ століть. Александрович В.С., Борисенко В.Й., Виврот Т.М. –

- К.:Наукова думка, 2003. – 1246 с.
5. Історія української та зарубіжної культури. Навч. пос. за ред. С.М. Клапчука та В.Ф. Остафійчука. – К.: Знання, 2002 – 351с.
 6. Крвавич Д.П., Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. пос. у 3 ч. – Львів 2004.
 7. Культурологія. За ред. В.М. Пічі. – Львів, 2003.
 8. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. Навч. пос. за ред. А. Яртися та В. Мельника. – Львів, 2005.
 9. Макаров А.М. Світло українського бароко. – К., 1994.
 10. Огієнко І. Українська культура: Коротка історія культурного життя українського народу. – К.: Фірма „Довіра”, 1992.
 11. Попович М. Нарис історії культури України: Навчальний посібник. - К., 2001.
 12. Семчишин Мирослав. Тисяча років української культури. – К., 1993.
 13. Теорія та історія світової та вітчизняної культури: Курс лекцій.- К.: 1993.
 14. Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича / Упор. С.В. Ульяновська. – К.: Либідь, 1993.
 15. Українська культура: Історія і сучасність: Навч. посіб./С.О.Черепанова, В.Г. Скотний, І.В. Бичко та ін. – Львів: Світ, 1994. – 455 с.
 16. Українська та зарубіжна культура. Навч. пос. за ред. М.М. Заковича та ін. – К., 2000.
 17. Українське бароко та європейський контекст. Архітектура, образотворче мистецтво, театр і музика. – К., 1991.
 18. Шевнюк О.О. Культурологія. Навч. посібник. 2-ге вид. – К., 2005.

Додаткова

19. Байбуурин А.К. Жилище в обрядах и представлениях восточных славян. – Ленинград, 1983.
20. Бойко О.Д. Історія України. Посібник. – К., 1999.
21. Верига В. Нариси з історії України. – Львів, 1996.
22. Гатальська С.М. Філософія культури. – К., 2005.
23. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин. – К., 1993.
24. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX-XX ст. – К., 1996.
25. Грушевський М. Культурно-національний рух на Україні в XVI – XVII віці. – К., 1912.

26. Грушевський М.С. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991.
27. Грушевський Михайло. З історії релігійної думки на Україні. – К., 1992.
28. Данилюк А.Г. Українська хата. – К., 1991.
29. Демкович-Добрянський М. Україна і Росія. – Львів., Краків, Париж: "Просвіта", 1993.
30. Донцов Д.І. Історія розвитку української державної ідеї. – К.,1992.
31. Донченко О., Романенко Ю. Архетипи соціального життя і політика. – 2001.
32. Забужко О.С. Філософія української ідеї: Франківський період. – К., 1993.
33. Іларіон, митрополит. Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1991.
34. Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI – XVIII ст. – К., 1996.
35. Історія України / Керівник авт. кол. Ю.Зайцев. – Львів,1998.
36. Історія української радянської музики: Навч. посіб. – К., 1990.
37. Касьянов Г. Українська інтелігенція в русі опору 1960 – 80-х років. – К., 1995.
38. Культура і побут населення України: Навч. Посібник./ В.І.Наулко, Л.Ф. Артюх,– К., 1993.
39. Культура і побут населення України: Навч. посіб. / За ред. В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К.: Либідь, 1993. – 288 с.
40. Культурна політика України. – К., 1995.
41. Культурологія. Под ред. Г.Драча. – Ростов-на-Дону.,1999.
42. Культурологія. Учебноепособие для вузов / Под ред. проф. А.Н. Марковой. - 3-е изд. – М., 2000.
43. Культурологія. XX век. Энциклопедия. В 2-х тт., - Спб.,1998.
44. Липа Ю.Призначення України. – Львів, 1992.
45. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. – У 2-х томах. – К., 1994.
46. Лобановський Б.Б., Говдя П.І. Українське мистецтво другої половини XIX ст. – поч. XX ст. – К., 1989.
47. Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури. К., 1995.
48. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. – К.: АТ „Обереги”, 1992.
49. Міфи України. – К.: Довіра, 2006.
50. Музей народнойархитектуры и бытаУкраинской ССР. – К., 1985.
51. Низовський А.Ю. Сто великих чудес України. – К., 2008.
52. Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Я.М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI – поч. XVII ст.). – К., 1990.
53. Огієнко І.І. Історія українського друкарства. – К., - 1994.

54. Огієнко І.І. Українська церква. – К., 1993.
55. Основні напрями розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян України // Орієнтир: Додаток до газети “Урядовий кур’єр”. – 1999. – 6 травня.
56. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X – поч. XX ст.): Нариси. – К., 1991.
57. 100 найвідоміших українців / За ред.Ю.Павленка. – К., 2005.
58. Словник символів культури України: Навч. посіб./ За ред. В.П.Коцура; О.І.Потапенко, М.К.Дмитренка. – К.: Міленіум, 2002.
59. Слюсаревський М.М. Український менталітет: ретроспективи і перспектива // Слюсаревський М.М. Ілюзії і колізії. – К.: Гнозис, 1998.
60. Стражний А. Украинский менталитет. – К.: Подолина, 2008.
61. Українська культура: історія та сучасність: Навч. посіб. / За ред. Черепанової С.О.– Львів: Світ, 1994.
62. Українські замовляння. Упорядник Москаленко М.Н. – К., 1993.
63. Українці: народні вірування, повір’я, демонологія. – К., 1991.
64. Хвильовий М. Україна чи Малоросія // Твори: У 2 т. – К., 1991. – Т. 2.
65. Шевченко І.І. Україна між Сходом і Заходом. – Львів, 2001.
66. Шевчук В. Козацька держава. – К., 1996.
67. Шейко В.М., Л.Г. Тишевська. Історія української художньої культури: Підручник. – Харків: ХДАК, 1999.
68. Шейко В.Н., Гаврошенко А.А. История художественной культуры. В 5 частях. Учебник для вузов. – Х., 1988.
69. Шлемкевич М. Загублена українська людина. – К.: МП „Фенікс”, 1992.
70. Шпорлюк Р. Українське національне відродження в контексті європейської історії кінця XVIII – початку XIX ст. // Україна. Наука. Культура. – К., 1991. – Вип. 25.
71. Щербаківський В.М. Формация української нації.— Подєбради, 1937.
72. Щербаківський В.М. Етнографічний тип українця.— Прага, 1941.
73. Юрій М.Т. Етногенез та менталітет українського народу. – К.: Таксон, 1997.